

Ansvarlig internasjonalt samarbeid i praksis: Dilemmadiskusjoner

En ny æra for
forskningsadministrasjon?

SoMe: #NARMA2026

- **Katrine Ore**, Medisinsk fakultet, Universitetet i Oslo
- **Miriam Kilano Khider** og **Astrid Vigtil**, Fakultet for ingeniørvitenskap, NTNU
- **Kristian Espelid**, Forsknings- og innovasjonsavdelingen, Universitetet i Agder

Marit Eldholm og Steinar Paulsen

slido.com

#narma2026

LinkedIn

Dilemmadiskusjoner

Hvordan håndtere krav og lovverk knyttet til ansvarlig internasjonalt forskningssamarbeid?

Hvilken rolle kan forskningsadministrasjonen spille?

UiO

Katrine Ore

Mottak av stipendiater med egenfinansiering fra rødlistede land

6a-AIS Dilemma Stipendiat

NTNU

Miriam Khider & Astrid Vigtil

Eksportkontroll og forskriftsendringer: Hva gjør vi med eksisterende prosjekter?

6b-AIS Dilemma Eksportkontroll

UiA

Kristian Espelid

PSTs varsellamper blinker i forkant av konferanse ved Universitetet i Agder

6c-AIS Dilemma Konferanse

Presentasjon av tre caser med dilemma

- Presentasjon av 3 caser med spørsmål til diskusjon

Dilemmadiskusjoner (15 min)

- Velg et case og diskuter i par/små grupper
- Finn riktig Slido-rom og diskuter og besvar spørsmålene

Plenumsdiskusjon case for case

- Gjennomgang av svar fra Slido
- Presentasjon av vurderingene som ble gjort og hvordan situasjonen ble løst

slido.com
#narma2026

6a-AIS Dilemma Stipendiat

6b-AIS Dilemma Eksportkontroll

6c-AIS Dilemma Konferanse

UNIVERSITETET I OSLO

Det medisinske fakultet

Forsknings samarbeid med forskere fra land hvis vitenskapelige og politiske systemer, kultur og lover skiller seg vesentlig fra våre, medfører ofte utfordringer som må håndteres.

Katrine Ore
Seniorrådgiver
Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo

18. Mars 2026

Case: Søknad om opptak til doktorgradsprogram

Søknad om opptak til doktorgradsprogrammet med **egenfinansiering**

Egenfinansiering skiller seg fra eksternfinansiering ved at finansieringen ikke er fra en forskningsinstitusjon eller en organisasjon som tradisjonelt støtter forskningsprosjekter (av typen Universitet, NFR, Kreftforeningen, Sanitetskvinnene ol.)

Søkers hjemland er et av landene som står på UD's sanksjonsliste:

[Sanksjoner - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/sanksjoner)

Søker har lagt ved en prosjektbeskrivelse som krever tilknytning til en forskningsgruppe og deling av datasett med helseopplysninger.

Dilemma

Akademisk frihet

- Internasjonalt forskningssamarbeid har mange positive effekter og er ønsket.
- Akademisk frihet er beskrevet i UH-loven:
§ 2-2. Akademisk frihet og ansvar
Universiteter og høyskoler skal fremme og verne akademisk frihet og dem som utøver den. Institusjonene skal sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå og utøves i samsvar med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.
- Samarbeid med forskere fra land hvis vitenskapelige og politiske systemer, kultur og lover skiller seg vesentlig fra våre, medfører ofte utfordringer som må håndteres.

Ansvarlig internasjonalt samarbeid

- Hjemlandet er et av landene som står på sanksjonslisten: [Sanksjoner - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/sanksjoner)
- Søker kan ha signert en kontrakt med myndigheter som har en klausul om at studenten skal verne fedrelandets ære og lydlig følge pålegg fra ambassadens ledelse i utlandet og i tillegg pliktarbeid ved hjemkomst.

Kunnskap for en bedre verden

Eksportkontroll og forskriftsendringer
– Hva gjør vi med eksisterende
prosjekter?

Fakultet for Ingeniørvitenskap NTNU
Miriam Kilano Khider og Astrid Vigtil

Case: Eksportkontroll

- NTNU-prosjekt som inkluderer fageksperter fra EU-land og en ekspert fra USA med bakgrunn fra tredjeland.
- Prosjektet startet 6 mnd. før den nye forskriften for eksportkontroll trådte i kraft
  - Eksportkontrollforskriften regulerer eksport av varer og kunnskap som er oppført på varelistene I, II og III.
- Mål med prosjektet: utvikle et nytt rammeverk som
  - gir risikobasert beslutningsstøtte til menneskelige operatører
  - gjør autonome systemer i stand til å ta trygge og intelligente beslutninger basert på risikovurderinger.
- Prosjektet innebærer innsamling av data fra kystområder i Norge ved bruk av droner, sensorer, laser og andre verktøy – både over og under vann.
- Data blir analysert og delt med både PhD kandidater fra land utenfor EU/NATO og eksterne eksperter fra EU og USA.

Dilemma

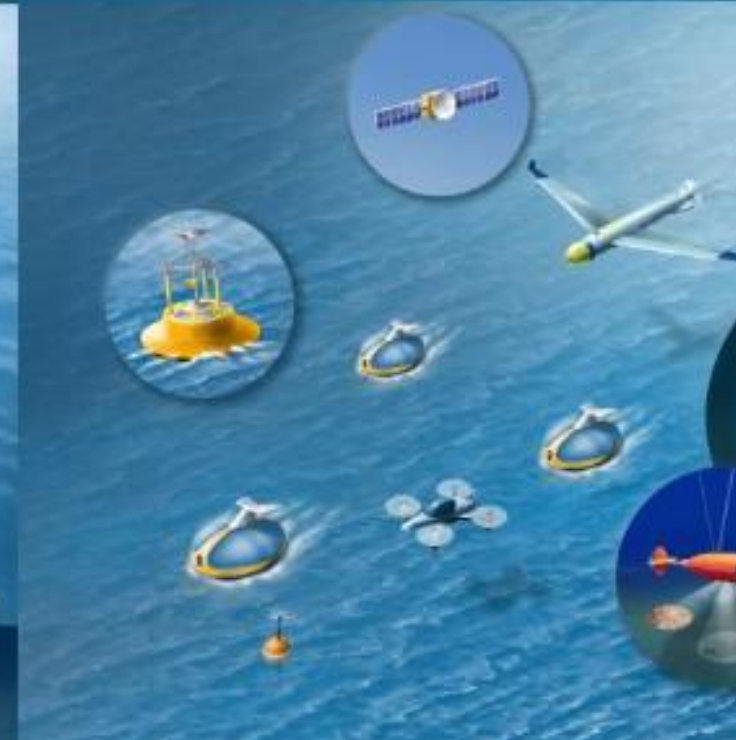
Teknologien som skal utvikles i prosjektet skal i utgangspunktet utvikles for **sivile formål**, men har åpenbart potensial for **dual-use**.

Datasamling i prosjektet har også et **nasjonalt sikkerhetsperspektiv** på grunn av det geografiske området som skal kartlegges.

Utstyr for datasamling står ikke på varelistene og er hyllevare.

Spørsmål:

1. Krever teknologien eksportlisens før den deles med tredjeland, USA eller EU?
2. Bør forskriftsendringene implementeres og premissene oppdateres i pågående prosjekter?
3. Er det andre vurderinger enn eksportkontroll som er vesentlige?
4. Hvem burde ha flagget dette?

Akademiske konferanser

Case fra UiA - sommeren 2024

Seksjonsleder Kristian Espelid

Akademiske konferanser

Case fra UiA - sommeren 2024

Eksportkontroll

Spionasje

**The 19th IEEE Conference on
Industrial Electronics and Applications**
5 to 8 August 2024

- Konferansen finner sted i Kristiansand, på Radisson Blu Caledonien Hotel
- Hovedarrangør er IEEE Industrial Electronics Chapter, Singapore
- UiA deltar som medarrangør
- Arrangementsstøtte fra Forskningsrådet

2024 IEEE International Conference
on Real-time Computing and
Robotics (RCAR 2024)

Alesund, Norway
24-28 June 2024

- NTNU trekker seg som vertskap og medarrangør 5. juni etter grundig risikovurdering, inkludert dialog med PST og UD
- Konferansen avholdes digitalt

Aftenposten 26. juni 2024

Forskere fra risiko-universiteter i Kina ble av-inviterert til Norge. Denne uken dukket de opp likevel.

Vi er bekymret for at det under denne, og lignende konferanser, kan bli overført kunnskap, informasjon og kompetanse som direkte eller indirekte kan understøtte utviklingen av Kinas militære kapasitet.

Det sier seniorrådgiver Eirik Veum i PST.

Ålesund-konferansen avsluttes torsdag. En lignende konferanse er planlagt i Kristiansand i august. Det er uklart om endringene i programmet i Ålesund vil påvirke denne.

Fædrelandsvennen 3. juli 2024

PST bekymret for konferanse - frykter etterretning i Kristiansand

Universitet i Agder skal arrangere en forskningskonferanse i Kristiansand som har fått varsellampene til å blinke hos PST.

Khrono 5. juli 2024

PSTs varsellamper blinker i forkant av konferanse ved Universitetet i Agder

Hva ville du ha rådet universitetet til å gjøre?

1

Være medarrangør som planlagt

2

Være medarrangør, men iverksette særskilte tiltak

3

Trekke seg som medarrangør

4

Trekke seg som medarrangør og fraråde/nekte ansatte å delta

- Hvilken type risiko er høyest eller mest problematisk i denne saken?
- Bør forskningsadministrasjonen ha en særskilt rolle i håndteringen av slike saker? I så fall – hvilken?

Dilemmadiskusjoner i par/små grupper

- Velg et case
- Finn riktig Slido-rom
- Diskuter og besvar spørsmålene

15 min
(10:30-10:45)

slido.com
#narma2026

6a-AIS Dilemma Stipendiat

UiO

Mottak av stipendiater med egenfinansiering fra rødlistede land

6b-AIS Dilemma Eksportkontroll

NTNU

Eksportkontroll og forskriftsendringer: Hva gjør vi med eksisterende prosjekter?

6c-AIS Dilemma Konferanse

UiA

PSTs varsellamper blinker i forkant av konferanse ved Universitetet i Agder

Bli med på
slido.com
#narma2026

Stipendiat (UiO) Ikke alle som søker opptak til doktorgradsprogrammer vil opptre på vegne av en stat. Personer med opprinnelsesland som er oppført på UD's sanksjonsliste kan være i en sårbar situasjon.

Skal et universitet vurdere om søker har behov for beskyttelse i henhold til internasjonale regler før institusjonelle retningslinjer for opptak kommer til anvendelse? *

Vet ikke

Ja, for alle land på sanksjonslisten

Nei, institusjonelle retningslinjer for opptak kommer til anvendelse

Ja, men ikke fra alle land

Bli med på
slido.com
#narma2026

Det er mange søkere om opptak fra et spesielt land som vil inn i en konkret forskningsgruppe. Er dette informasjon som bør komme i betraktning ved saksbehandling av opptakssøknad? *

Ja

Det kommer an på type forskning

Vet ikke

Nei

Bli med på
slido.com
#narma2026

Bli med på
slido.com
#narma2026

Hvem i organisasjonen skal vurdere risiko og beslutte opptak til et doktorgradsprogram for denne typen saker? Ranger alternativene *

1. Dekan

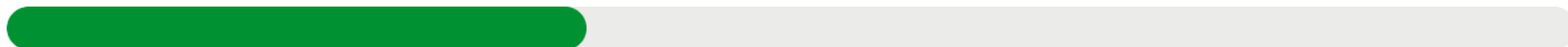
2. Fakultetsledelse

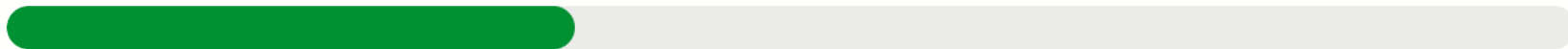
3. Instituttleder

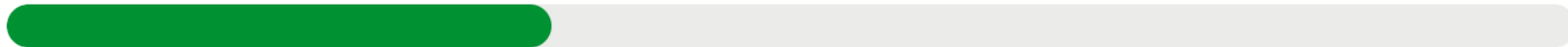
4. Prosjektleder

5. Forskningsrådgiver

6. Avdelingsleder i faglig linje

Er det andre vurderinger som bør gjøres?

Prosjektet vil kreve vurdering i henhold til annet regelverk, som f.eks. eksportkontroll eller krav til skjerming i henhold til sikkerhetsloven

Forskningsetiske problemstillinger

Vurdering av tiltak for tilretteleggelse for gjennomføring

Bli med på
slido.com
#narma2026

UiOs løsning

- Søker med hjemland som står på UD's sanksjonsliste og med egenfinansiering får sin søknad vurdert i henhold til etablerte regler for opptak til ph.d.programmet ved Det medisinske fakultet.
- I utfyllende regler for ph.d. ved Det medisinske fakultet står det om krav til opptak:
  - Krav til finansiering
    - Søkeren skal dokumentere finansiering for hele ph.d.-løpet (3 år) ved opptak.
    - Fakultetet kan unntaksvis godkjenne opptak hvis det dokumenteres sammenhengende finansiering for minimum ett (1) år, men det forutsetter en forpliktende avtale med arbeidsgiver om finansiering av den resterende opptaksperioden.
    - Egen privat finansiering godkjennes ikke.
- Forskningsgruppen vil gjerne rekruttere denne søkeren og skaffer finansiering til søkerens prosjekt fra forskningsgruppens midler. Det må dermed gjøres en konkret vurdering av risiko forbundet med tilganger som må gis for gjennomføring av prosjektet. Det må også gjennomføres sårbarhetssamtaler med søker for å ivareta vedkommende og samtidig følge opp krav til risikovurderinger av tilganger. Denne vurderingen må gjøres av ledelse
- UiOs institusjonelle retningslinjer er til hjelp i denne typen saker. Først se på institusjonelle retningslinjer og deretter ledelsens nødvendige vurderinger.

Bli med på
slido.com
#narma2026

Eksportkontroll (NTNU): Prosjektet utvikler et rammeverk for risikobasert beslutningsstøtte og autonome systemer. Hyllevare droner og sensorer brukes til å kartlegge sensitive norske kystområder. Teknologien er sivil men har tydelig dual use potensial.

Bli med på
slido.com
#narma2026

Krever teknologien eksportlisens før den deles med tredjeland, USA eller EU?

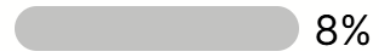
Ja, for alle tredjeland

Vet ikke

Ja

Nei

Kun for USA

Kun for EU

Bør nye forskriftsendringer implementeres og premissene oppdateres i pågående prosjekter?

Ja, her må jobben gjøres på nytt

Vi gjør alltid regelmessige risikovurderinger av våre prosjekter

Nei, forskriftsendringer har ikke tilbakevirkende kraft

Vet ikke

Bli med på
slido.com
#narma2026

Er det andre vurderinger enn eksportkontroll som er vesentlige?

Nasjonal sikkerhet i henhold til sikkerhetsloven

Ansvarlig internasjonalt samarbeid (AIS)

Skjermingsverdig i henhold til sikkerhetsloven

Forskningsetiske problemstillinger

GDPR

Bli med på
slido.com
#narma2026

Bli med på
slido.com
#narma2026

Hvem burde ha flagget dette? Ranger fra mest til minst ansvar

1. Forskeren selv

2. Instituttleder

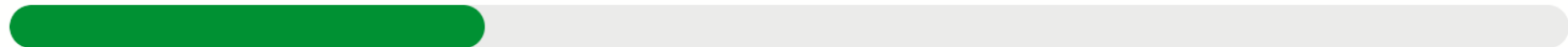
3. Sikkerhetsrådgiver

4. Forskningsrådgiver

5. PST

6. Rektor

7. Ingen

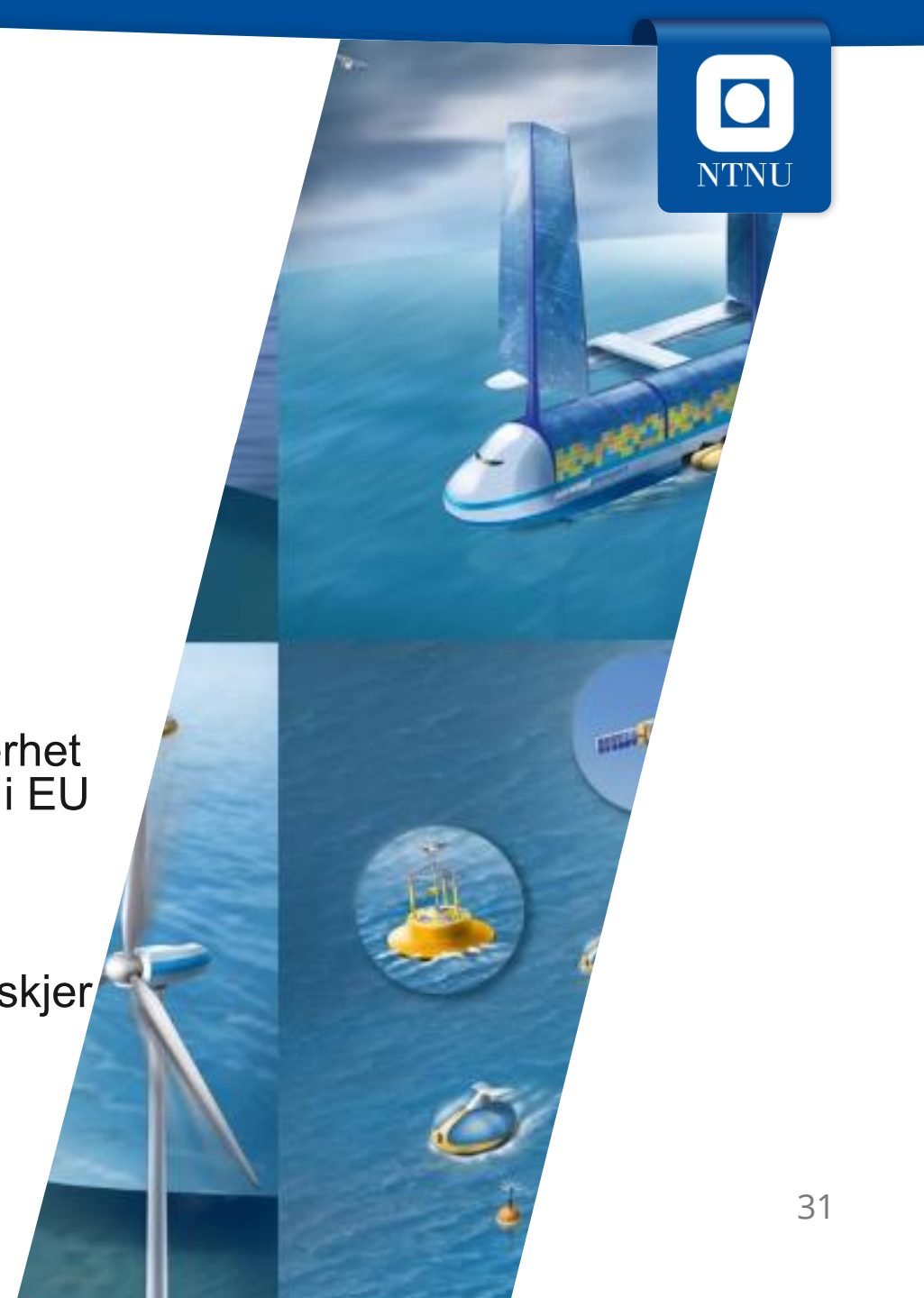

Vår løsning

- Etter den tidligere forskriften falt ikke prosjektet innenfor eksportkontrollregelverket.
- Ved oppstart av prosjektet visste vi ikke hvorvidt den nye forskriften for eksportkontroll ville omfatte problemstillingen.
- Etter ny vurdering etter ny forskrift falt heller ikke prosjektet innenfor eksportkontrollregelverket.
- Prosjektet blir sikkerhetsvurdert med tanke på nasjonal sikkerhet og deling av data fra havområdet med andre inkludert andre i EU og USA.

Men vi står i et dilemma i alle nye og pågående prosjekter. Risikoforståelsen endrer seg over tid og er avhengig av det som skjer i verden.

Hvor ofte skal prosjektene vurderes?

For mer informasjon
se:
www.ntnu.no

Miriam Kilano K. miriam.khider@ntnu.no

Astrid Vigtil astrid.vigtil@ntnu.no

Bli med på
slido.com
#narma2026

Konferanse: UiA er medarrangør av en stor internasjonal ingeniørvitenskapkonferanse i Kristiansand. Mange av deltakerne er fra kinesiske forskningsinstitusjoner og PST er bekymret for sikkerhetsrisikoene ved dette (eksportkontroll, spionasje mv.).

Bli med på
slido.com
#narma2026

Hva ville du ha rådet universitetet til å gjøre?

Være medarrangør, men iverksette særskilte tiltak

Være medarrangør som planlagt

Trekke seg som medarrangør og fraråde/nekte ansatte å delta

Trekke seg som medarrangør

Hvilken type risiko er høyest eller mest problematisk i denne saken? Ranger alternativene (1 = høyest risiko / mest problematisk)

1. Utenlandsk etterretning på konferansen (spionasje)

2. Ulovlig kunnskapsoverføring (eksportkontroll)

3. Universitetets omdømme

4. Annen risiko

5. Vet ikke

Bli med på
slido.com
#narma2026

Hvilken type risiko tenker du på? Beskriv kort.

Bli med på
slido.com
#narma2026

Bli med på
slido.com
#narma2026

Bør forskningsadministrasjonen ha en særskilt rolle i håndteringen av slike saker? I så fall – hvilken?

- Rådgivning til fagmiljø og ledelse.
- Og fakultetsadministrasjonen.

Formulere sikkerhetsmål. Fakultetsadministrasjonen bør bære risikoaksept ved Dekan

- Koordinere
- Adm må gi kunnskap om jussen til fagmiljøa. Men fagmiljøa må ha det direkte ansvaret.
- Det er avhengig av hvem som har ansvar for organisering men det er en akademisk konferanse, ikke en industri konferanse, og generelt sett så presenterer man vel ikke resultater som IKKE er publisert ennå på en

Bør forskningsadministrasjonen ha en særskilt rolle i håndteringen av slike saker? I så fall – hvilken?

- Det er avhengig av hvem som har ansvar for organisering men det er en akademisk konferanse, ikke en industri konferanse, og generelt sett så presenterer man vel ikke resultater som IKKE er publisert ennå på en konferanse. Det er noe admin kan ta ansvar for å sikre at det er sånn, men det burde jo uansett ligge i stor grad i interessen til forskere / veiledere også.
- Rolle, men ikke særskilt.
- Fasilitete risikovurderinger, arrangere opplæring og bevisstgjøring hos egne ansatte og partnere/ underleverandører
- Med i risikovurdering på forhånd
- Nei, ikke særskilt rolle. Ledelsen og pst.
- Støtte forskere som deltar, veilede og bevisstgjøre om aksomhet, ansvarlighet

Bli med på
slido.com
#narma2026

Hva gjorde vi og hva lærte vi?

- UiA fortsatte som medarrangør
- UiA satte inn særskilte tiltak ifm. konferansen:
  - Deltakere fra UiA fikk tilsendt relevant informasjon om risiko, inkludert eksportkontroll, i forkant
  - Det ble arrangert eget informasjonsmøte for deltakere fra UiA, med PST tilstede, i forkant
  - Det ble ikke gjennomført besøk/aktivitet på campus under konferansen

— I sum mener vi at vi som universitet har landet på en fornuftig løsning i det krevende krysspreset mellom myndighetenes oppfordring til internasjonalt samarbeid på den ene siden, og krav til varsomhet på den andre. Vi har også den akademiske friheten å beskytte, sier Eskedal.

Khrono 3. august 2024

Creating
knowledge
together